

הסגר על רצועת עזה: נתונים בנושא ילדים וחינוך

המספרים: למעלה ממחצית אוכלוסיית עזה – 780,578, או 53% - הינם מתחת גיל 18.¹

גישה לחינוך: בעזה פועלים 640 בתי ספר - 383 ממשלתיים, 221 של אונר"א ו-36 פרטיים, בהם לומדים 441,452 תלמידים.²

חוסר יכולתם של סטודנטים לצאת את הרצועה במטרה להמשיך ללמוד בתחומי ההתמחות שלהם מעכבת את התפתחותם האינטלקטואלית של צעירי עזה. בין יולי וספטמבר 2008, 70 סטודנטים בלבד הצליחו לצאת את הרצועה דרך מעבר ארז, בעוד שמאות אחרים נותרו מאחור כתוצאה מדרישה חדשה שהנהיגו רשויות ישראל – לפיה יציאת הסטודנטים מותנית בליווי דיפלומטי.

יותר מ-1,000 סטודנטים תושבי עזה נרשמים ללימודים באוניברסיטאות ברחבי העולם מדי שנה אולם כיוון שלא קיים גוף או ערוץ רשמי לתיאום בקשותיהם או יציאתם מהרצועה, קשה לקבוע מהו מספרם המדויק של הסטודנטים המעוניינים ללמוד בחו"ל במהלך השנה הקרובה.³

צפיפות: כ-88% מבתי הספר של אונר"א ו-82% מבתי הספר הממשלתיים פועלים במתכונת של משמרות במטרה לקלוט את מספר התלמידים הרב. ההגבלות שהוטלו במסגרת הסגר מקשות על ההשקעה בבניית בתי ספר חדשים או בתיקון בתי ספר שניזוקו.

בצפון עזה, 9,000 תלמידים שלמדו ב-15 בתי ספר שניזוקו נקלטו ב-73 בתי ספר הפועלים באותו אזור. 4,000 מתוכם נקלטו בשני בתי ספר בלבד – בתנאי צפיפות. כ-1,200 תלמידי תיכון הלומדים בבתי ספר ממשלתיים בצפון עזה עלולים שלא למצוא מקום בבית הספר בשנת הלימודים 2010/2009.⁴

ירידה בהישגים: בבתי הספר הממשלתיים, חלה ירידה ברמת הנוכחות וההישגים כתוצאה מהתיישנות התשתית החינוכית, הצפיפות והשיבושים התכופים שנגרמים עקב פעילות צבאית.⁵ במהלך הסמסטר הראשון של שנת הלימודים 2008/2007, רק 20% מתוך 16,000 תלמידי כיתות ו' בעזה עברו בהצלחה את הבחינות במתמטיקה, מדעים, אנגלית וערבית.⁶

השלכות המתקפה הישראלית:

תשתיות: מבצע "עופרת יצוקה" גרם לפגיעה קשה במערכת החינוך, שהייתה במצב רעוע עוד לפני כן כתוצאה מהסגר. במהלך המתקפה הצבאית, לפחות 280 בתי ספר וגני ילדים

¹ הלשכה הפלסטינית המרכזית לסטטיסטיקה (PCBS), 2009. האוכלוסייה הכוללת של עזה מונה 1,486,816 נפש.

² אונר"א והמשרד לחינוך והשכלה גבוהה (MOEHE).

³ גישה – מרכז לשמירה על הזכות לנוע, "מסלול מכשולים: הגבלות על יציאת סטודנטים מעזה", יולי 2009.

⁴ MOEHE, 2009.

⁵ ארגון Save the Children UK, 2008, סקירה שנתיית בנושא זכויות הילד.

⁶ MOEHE.

ניזוקו באורח בינוני או קשה, ביניהם 18 בתי ספר שנהרסו (8 ממשלתיים, 2 פרטיים ו-8 גני ילדים). שישה מבין בתי הספר הממשלתיים שנהרסו פעלו בצפון עזה והריסתם השפיעה על כמעט 9,000 תלמידים, שנאלצו לעבור לבתי ספר אחרים.⁷

שישה מבני אוניברסיטה נהרסו ו-16 ניזוקו.

מורים ותלמידים: לפי המשרד לחינוך והשכלה גבוהה (MOEHE), 164 תלמידים ו-12 מורים מבתי הספר של המשרד נהרגו במהלך המתקפה הצבאית הישראלית; 98 מהסטודנטים שנהרגו היו תושבי צפון עזה. 454 סטודנטים נוספים ו-5 מורים נפצעו. 86 ילדים ו-3 מורים מבתי ספר של אונר"א נהרגו, ו-402 תלמידים ו-14 מורים נוספים נפצעו. תלמידי בית ספר, אשר אלפים מביניהם איבדו בני משפחה ו/או את בתיהם, עדיין סובלים מטראומה וחרדה וזקוקים לתמיכה פסיכו-סוציאלית ולפעילויות פנאי.

עקירה: בשיאה של המתקפה, כמעט 51,000 בני אדם, ביניהם כ-28,560 ילדים, מצאו מקלט ב-44 בתי ספר של אונר"א הפועלים ברחבי עזה,⁸ והדבר גרם נזקים משמעותיים לכיתות הלימוד, למתקני התברואה ולריהוט.

חומרי בניין: לפי המשרד לחינוך והשכלה גבוהה, יש להקים 105 בתי ספר חדשים במטרה לספק מענה לגידול השנתי באוכלוסיית התלמידים. חומרי הבניין הנחוצים כוללים פריטים כגון 25,000 טונות של מוטות ברזל ו-40,000 טונות של מלט.

תזונה: כחמישית מתלמידי בית הספר סובלים ממחסור בידוד⁹. שכיחות מחלת האנמיה בקרב תינוקות בגיל 9 - 12 חודשים היא 61.6%; שכיחותה בקרב נשים בהריון היא כ-29%¹⁰, ו-22% מהילדים בגיל 12 - 59 חודשים סובלים ממחסור בוויטמין A.¹¹

⁷ יוניצ"ף, אונר"א, MOEHE.

⁸ OCHA.

⁹ מחלקת התזונה / משרד הבריאות הפלסטיני (MOH) / הרשות הלאומית הפלסטינית (PNA), 2007.

¹⁰ מחלקת התזונה / PNA / MOH; דוח מערכת מעקב תזונה, 2007.

¹¹ PNA / MOH ופרויקט MARAM, 2004.